

Bodil Mortensson
S

Möte i rådet för den officiella statistiken 2019-10-10

Närvarande:

Joakim Stymne	SCB
Nils Öberg	Försäkringskassan
Stefan Karlsson <i>(ersätter Herman Sundqvist)</i>	Skogsstyrelsen
Mona Heurgren <i>(ersätter Olivia Wigzell)</i>	Socialstyrelsen
Robert Andrén	Statens energimyndighet
Jan Cedervärn <i>(ersätter Christina Nordin)</i>	Statens jordbruksverk
Christina Sandström <i>(ersätter Peter Fredriksson)</i>	Skolverket
Sverker Härd	Myndigheten för kulturanalys
Sonja Daltung	Myndigheten för tillväxt- politiska analyser och utvärderingar
Björn Risinger	Naturvårdsverket

Ole Settergren (<i>ersätter Daniel Barr</i>)	Pensionsmyndigheten
Erik Fahlbeck (<i>ersätter Maria Knutson Wedel</i>)	Sveriges lantbruksuniversitet
Mårten Bjellerup (<i>ersätter Hans Lindblad</i>)	Riksgälden
Marie Haldorson	SCB
Joakim Malmdin	SCB
Bodil Mortensson	SCB

1. Inledning

Mötet inleddes med att Joakim Stymne hälsade alla välkomna. Ett särskilt välkommen till Mårten Bjellerup, Riksgälden och Erik Fahlbeck, Sveriges lantbruksuniversitet då dessa myndigheter är nya ledamöter i rådet för den officiella statistiken fr.o.m. 2019.

Dagordningen godtogs och fastställdes.

En presentationsrunda av de närvarande genomfördes.

Joakim Stymne informerade om aktuella ämnen från SCB:s horisont.

Agenda 2030 är ett bra exempel på hur myndigheter kan samverka. Totalt är 27 myndigheter involverade i arbetet med Agenda 2030, varav 17 är statistikansvariga myndigheter. SCB har fått i uppgift att samordna den statistiska analysen av hur Sverige lever upp till de 17 målen och 169 delmålen. SCB lämnade i början av oktober en lägesbild av genomförandet av Agenda 2030 i Sverige.

Sammanfattningsvis kan sägas att Sverige har nått många av de 21 mål som har 2020 som målar. Men flera av målen är ändå relevanta att arbeta vidare med för att uppnå de nationella målen, t.ex. antal trafikskadade samt miljömål för havet och skogen. Rapporten finns på SCB:s hemsida, <https://www.scb.se/om-scb/scbs-verksamhet/uppfoljning-av-agenda-2030/>.

Digitalisering: DIGG har lämnat in en rapport till regeringen om gemensamt informationsutbyte mellan myndigheter. För att underlätta och effektivisera digitaliseringen behövs gemensamma standarder för informationsutbytet. Ju mer av gemensam arkitektur det finns desto större möjligheter att underlätta uppgiftslämnande och att kunna ta del av statistiken. SCB har precis gått med i den frivilliga sammanlutningen eSam.

SCB:s nya strategi: SCB under året arbetat med att uppdatera sin strategi. Strategin är klar och kommuniceras som bäst till medarbetarna. I den nya strategin blir användbar statistik och data ett viktigt övergripande mål. Den nya strategin ligger i linje med målbilden för den officiella statistiken och SCB har med aktiviteter från målbilden i den.

Vision – vi ger samhället användbar statistik att lita på. Alla orden i visionen är betydelsebärande.

Strategi – hur ska strategin hjälpa oss att prioritera? Detta har SCB haft med som en röd tråd under arbetet. SCB gör en särskild kraftsamling under de närmaste åren på fyra av målen.

- Halvera uppgiftslämnarbördan.
- Fördubbla referenserna till SCB i medierna.
- Modernisering av arbetsmarknadsstatistiken.
- Öppna data blir huvudprincipen framöver.

Ny arbetsgrupp till rådet för officiell statistik. SCB föreslår att det inrättas en ny rådsarbetsgrupp, ett nätverk för arkivarier. Frågor som kan vara aktuella för detta nätverk är t.ex.

- hur man inom SAM skapar en enhetlig arkivbildning som stämmer överens med att ansvaret för innehållet i statistiken är uppdragsgivarens,
- att tillsammans utreda och eventuellt komma med framställningar till Riksarkivet så att vi får ett regelverk som stöder den enhetliga arkivbildningen.

En del frågor kan även vara aktuella att diskutera tillsammans med nätverket för jurister och dataskyddsombud. Förslaget till ny rådsarbetsgrupp mottogs positivt av rådet. SCB kallar till ett första möte i slutet av november.

2. Målbild för den officiella statistiken

Vid förra rådsmötet diskuterades en målbild för den officiella statistiken. Det fanns ett stort intresse och engagemang för att titta på statistikfrågor i ett större och bredare sammanhang bland rådets

ledamöter förra året. Vid det mötet enades man om att ett förslag till en målbild skulle tas fram i samarbete mellan SAM och som skulle presenteras vid detta rådsmöte. Under 2019 har ett särskilt målbildsutskott med representanter för ett tiotal SAM arbetat fram målbilden, som även stämts av med hela statistikchefskretsen.

Rubriken för målbilden är *Vi beskriver Sverige*. Det finns fyra områden

- Aktuell och användbar statistik
- Lätt att hitta rätt
- Smart och säker datafångst
- Vi gör det tillsammans

Förslaget till målbilden presenterades av Joakim Stymne. Förslaget till målbild mottogs positivt av rådets ledamöter. (Presentationen bifogas.)

Därefter presenterade Marie Haldorson, avdelningschef på SCB:s ledningsstab, förslag till handlingsplan och aktiviteter.

Förslag på aktiviteter under respektive mål:

Aktuell och användbarstatistik

- Etablera ett arbetssätt för att kunna identifiera ”vita fläckar” och överlapp, t.ex. genom att etablera kluster av SAM.
- Genomföra aktiviteter baserat på resultaten från översyn av statistikområden från våren 2019 och de årliga kvalitetsutvärderingarna.

Lätt att hitta rätt

- Genomföra en förstudie som visar status hos SAM för att tillhandahålla officiell statistik som öppna data. Öppna, maskinläsbara data möjliggör ökad användning. Ta fram rekommendationer om vad som behöver utvecklas.
- Medverka i utvecklingen av öppnadata.se. Påverka hur officiell statistik ska presenteras i dialog med DIGG.
- Genomföra en användarundersökning för att få veta vilka förbättringsområden som SAM bör prioritera vad gäller tillgänglighet. Ta fram aktiviteter för förbättringar som ska genomföras fram till 2025.

Smart och säker datafångst

- Genomföra en SAM-övergripande kartläggning och beskrivning av vilka variabler som samlas in av respektive SAM.

- Utveckla och etablera ett metadata-verktyg som kan användas av alla SAM och som på ett säkert sätt kan överföra uppgifter från äldre system.
- Ta fram en kravbild för den officiella statistiken i en nationell arkitektur.
- Genomför en klassning av befintliga data ur informationssäkerhetssynpunkt.

Vi gör det bättre tillsammans

- Tillgängliggöra SCB:s verksamhetsstöd för alla SAM.
- Utredda vilka metoder och verktyg som ska finnas på SAM-forum.
- Utveckla SCB:s koncept för utbildning av nyanställda inom produktion av officiell statistik så att det kan användas för gemensam utbildning för alla SAM. Genomföra en omgång.
- Se över SCB:s kurs- och seminarieutbud och sätta ihop ett utbud av kurser och seminarier som riktar sig till SAM och där SAM går kostnadsfritt. Genomföra minst en kurs eller seminarium.

SCB kommer att hålla ihop arbetet med handlingsplanen. Handlingsplanen är tänkt att vara rullande och omfatta 1-2 år i taget. Innehållet i handlingsplanen fastställs årligen efter beredning i statistikchefsggruppen och i rådet. Statistikchefsggruppen är ett viktigt forum för diskussion och avstämning.

Aktiviteter från handlingsplanen utförs i rådets arbetsgrupper och SAM-övergripande projekt.

SCB föreslår även att en styrgrupp för målbildsarbetet inrättas. Styrgruppen leds av Marie Haldorson. Styrgruppens uppdrag blir att konkretisera, sätta igång och följa upp aktiviteterna i handlingsplanen. Styrgruppen ansvarar även för ett kommunikationspaket. En inbjudan till SAM att delta i styrgruppen kommer att skickas ut.

Förslaget till det fortsatta arbetet mottogs positivt av rådet. I den efterföljande diskussionen framfördes bland annat synpunkten att det är viktigt att varumärket *Sveriges officiella statistik* blir mer känd, både att det finns och vad det står för.

Rådet ställde sig bakom

- Förslaget till målbild för den officiella statistiken med rubriken "Vi beskriver Sverige" och som består av fyra övergripande mål.

- Förslaget till handlingsplan: handlingsplanen består under 2020-2021 av de aktiviteter som anges tillsammans med målbilden.
- Att SCB tillsätter och leder en styrgrupp som ges i uppdrag att konkretisera, sätta igång och följa upp aktiviteterna i handlingsplanen. Styrgruppen ansvarar även för ett kommunikationspaket. Alla SAM inbjuds att delta i styrgruppen.

Joakim Stymne avslutade punkten med att tacka för den livliga och engagerade diskussionen och konstaterade att det är ett stort ögonblick, det finns en samsyn för att ge ett ökat stöd för den officiella statistiken. Det är viktigt att vi kommer igång med arbetet och att vi som SAM berättar för omvärlden att det finns en målbild för den officiella statistiken och vad den innebär.

Ett utkast till en eventuell gemensam artikel för att presentera målbilden diskuterades.

3. Översyn av statistikområden - en lägesrapport

Joakim Malmdin, SCB:s kvalitetschef, redogjorde för de första resultaten av den översyn av statistikområden som gjordes i våras (presentationen bifogas).

Vid förra rådsötet presenterades utvärderingen av kvaliteten av den officiella statistiken.

Det har inte gjorts några större förändringar av statistikområdesindelningen sedan 1994.

Användarnas behov är i fokus i kvalitetsutvärderingen. Vi behöver tät och bra dialog med användarna för att dels kunna definiera ändamålet med statistiken, dels kunna tillgodose användarnas behov. På SCB har vi börjat titta på våra produkter för att se om vi kunde leva upp till detta. Svaret blev att vi inte riktigt lever upp till det.

Efter förra årets utvärdering av kvaliteten i den officiella statistiken kunde man se att det finns en viss tröghet i systemet för att fånga upp behov av ny och relevant statistik.

Efter att frågan om statistikområdenas relevans har diskuterats på rådsötet, i statistikchefgruppen och i rådets arbetsgrupp för metod- och kvalitetsfrågor (MoK) står det klart att en översyn av statistikområdena är behövlig.

I våras skickades en enkät ut till alla SAM, samtliga SAM svarade. Frågorna i enkäten handlade om användarnas behov tillgodoses, om benämningarna för statistikområden (SO) som respektive SAM ansvarar

för är relevanta, om det finns nya behov av statistikområden samt om det finns statistikområden som överlappar varandra.

Resultaten från enkäten ger en tydlig bild – det finns förbättringar att göra:

- Ge SO mer relevanta och aktuella benämningar
- Släck respektive bredda befintliga SO
- Skapa nya SO där annan statlig statistik kan bli officiell statistik

Hur går vi vidare?

SCB föreslår tre nivåer för att gå vidare med arbetet.

Nivå 1 - utreda samtliga förslag som inkommit inom ämnesområden (ÄO) där SAM är ensam ansvarig för ÄOs alla SO

Nivå 2 - utreda sammansättningen av SO inom följande ÄO

- a) Näringsverksamhet (SCB sammankallande)
- b) Utbildning och forskning (SCB sammankallande)
- c) Miljö (Naturvårdsverket sammankallande)

Ett förslag på arbete på nivå 2 presenterades. Ämnesområdet "Näringsverksamhet" är uppdelat i tio statistikområden med Tillväxtverket, Tillväxtanalys och SCB som statistikansvariga myndigheter. I förslaget till ny indelning skulle det antalet statistikområden bli fem.

Nivå 3 - utreda möjligheterna för infrastrukturstatistik för Sverige som är gränsöverskridande för flera ÄO

- a) Energimyndigheten (sammankallande)
- b) Trafikanalys
- c) Naturvårdsverket
- d) SCB

En fjärde nivå föreslogs vid statistikchefsmötet i september som innebär att SAM utreder sina respektive förslag inom övriga ÄO.

SCB föreslår att tidplanen för arbetet med översynen av statistikområden är enligt nedan:

Nivå 1-3 t.o.m. augusti 2020. Redovisas på rådmötet 2020.

Nivå 4 SCB föreslår att arbetet avslutas i augusti 2021. Redovisas på rådmötet 2021.

I den efterföljande diskussionen framfördes tankar kring hur man fångar upp omvärldsförändringar, t.ex. digitalisering. SCB har fått ett regeringsuppdrag att titta på användningen av AI som kan tjäna som underlag, SCB har även kontakt med Norge där man redan påbörjat ett arbete kring detta. En annan fundering är hur man hanterar tidsserier om man slår samman statistikområden. Omvärlden förändras och förändringar måste göras annars speglar inte statistiken den tid vi lever i. Tidsseriebrott får göras varsamt.

Vi fortsätter arbetet med översynen. Detta arbete går in som en aktivitet i arbetet med målbilden.

4. Övriga frågor och avslutning

Ändringar i den officiella statistiken har anslagits på SAM-forum. Sex SAM har anmält förändringar. Ändringarna avser perioden juni 2019 till och med september 2019. [Länk till ändringarna i den officiella statistiken.](#)

Nätverk för arkivarier: vi föreslår att det inrättas ett nätverk för arkivarier. En förfrågan kommer att skickas ut till kontaktpersonerna på respektive SAM.

I SCB:s missivmall har det stått ”SCB beskriver Sverige”, men vi kommer att ändra texten till ”Vi beskriver Sverige”.

Ansvar för arbetsmarknadsstatistik är delat mellan SCB, Medlingsinstitutet och Arbetsförmedlingen och Arbetsmiljöverket. SCB planerar att tillsammans med dessa myndigheter se över arbetsmarknadsstatistiken. Det är viktig statistik som det läggs mycket resurser på. I och med att det finns ett antal olika statistikprodukter inom området upplevs det ibland att dessa ger olika bilder av arbetsmarknadsområdet.

Statistikforum är den 14 november, sista anmälningdag 25 oktober.

Mötet avslutades med att Joakim Stymne konstaterade att det är positivt att vi har enats om målbild, handlingsplan och det fortsatta arbetet med översynen av statistikområden. I förlängningen är tanken med det arbetet att gå fram till regeringen om hemställan om förordningsändringar.

Joakim Stymne tackade deltagarna och tackade särskilt de två myndigheterna som i och med årets möte lämnar rådet, Myndigheten för kulturanalys och Myndigheten för tillväxtpolitiska analyser och utvärderingar representerade av Sverker Härd respektive Sonja Daltung.

Nästa år tillkommer Trafikanalys och Tillväxtverket som ledamöter i rådet för officiell statistik.

Nästa möte 22 oktober 2020, kl. 13.00 – 16.00 i SCB:s nya lokaler i Solna.